

Seksueel grensoverschrijdend gedrag tijdens het uitgaansleven in Haarlem

Madelief Lammerts, namens Nachtwacht Haarlem

12-03-2025

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding voor het uitvoeren van het onderzoek	3
1.2 Hoe is dit onderzoek tot stand gekomen?	3
2. Thema's uit de enquêtes	5
2.1 Veiligheidsgevoel in het Haarlemse uitgaansleven	5
2.2 Ervaringen met seksueel grensoverschrijdend gedrag	6
2.3 Bewustzijn en verantwoordelijkheidsgevoel	9
2.4 Kennis over hulp en veiligheidsbeleving in het uitgaansleven	11
2.5 Effectiviteit van bewustwordingscampagnes	13
2.6 Een veilige nacht	16
3. Interviews met horeca- personeel en eigenaren	20
3.1 Sociale veiligheid in eigen horecagelegenheid	20
3.2 Maatregelen, beveiliging en preventie	21
Conclusie	26

1. Inleiding

1.1 Aanleiding voor het uitvoeren van het onderzoek

Nachtwacht Haarlem heeft op eigen initiatief het project Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag gestart. Als belangenbehartiger, expertisecentrum en ambassadeur voor een veiligere nachtcultuur in Haarlem is het verzamelen van signalen en geluiden uit de stad een belangrijk onderdeel van onze rol. Nachtraadsleden hebben hun voelsprietten in het uitgaansleven, en op basis van de meldingen en verhalen die binnenkwamen, is dit project van de grond gekomen. Landelijke onderzoeken schetsen een beeld waarin grensoverschrijdend gedrag binnen het uitgaansleven veel voorkomt. Zo bleek uit het Uitgaansonderzoek 2023 dat vijf op de zes heterovrouwen (84,5%) in het afgelopen jaar minstens één keer ongewenst zijn aangeraakt (Rijksoverheid, 2024). De aandacht voor dit onderwerp neemt toe, zowel in maatschappelijke discussies als op juridisch niveau. Op 1 juli 2024 treedt de nieuwe Wet seksuele misdrijven in werking, die slachtoffers van seksueel geweld en grensoverschrijdend gedrag beter beschermt en onder andere seksuele intimidatie in het openbaar strafbaar stelt. Ook in andere steden, zoals Groningen en Zwolle, worden vergelijkbare onderzoeken op lokaal niveau uitgevoerd om seksueel grensoverschrijdend gedrag in het uitgaansleven in kaart te brengen. Dit onderzoek richt zich specifiek op Haarlem en brengt de ervaringen van uitgaanspubliek en horecamedewerkers in beeld.

1.2 Hoe is dit onderzoek tot stand gekomen?

Het onderzoek bestaat uit drie onderdelen: enquêtes, interviews en een debat. Het grootste deel van de data komt uit de enquête.

1.2a Enquête onder uitgaanspubliek

De enquête richt zich op het uitgaanspubliek in Haarlem, met een focus op mensen tussen de 17 en 30 jaar. Er zijn twee aparte vragenlijsten opgesteld: één voor respondenten die zich identificeren als man en één voor respondenten die zich identificeren als vrouw of non-binair. Dit onderscheid is gemaakt omdat onderzoek aantoonde dat vrouwen en non-binaire personen vaker te maken krijgen met seksueel grensoverschrijdend gedrag door mannen (Rijksoverheid, 2024). In totaal hebben meer dan 200 respondenten deelgenomen, waarbij de verdeling tussen de doelgroepen evenredig is. De enquête richt zich op ervaringen met seksueel grensoverschrijdend gedrag, de perceptie van veiligheid en de bereidheid om in te grijpen. Daarnaast is gevraagd naar bewustzijn, de effectiviteit van bestaande maatregelen en mogelijke oplossingen voor een veiliger nachtleven.

De enquête is anoniem ingevuld en zowel online verspreid via sociale media als fysiek in uitgaansgelegenheden, waar posters zijn opgehangen. Daarnaast hebben nachtsraadsleden op meerdere avonden bezoekers in diverse horecagelegenheden aangesproken en hen ter plaatse de enquête laten invullen. Dit bleek niet altijd eenvoudig: sommige bezoekers

reageerden afhoudend of lacherig, wat het lastig maakte om hen te motiveren deel te nemen. Ondanks deze uitdagingen lukte het om een brede groep deelnemers te bereiken, mede dankzij de inzet op verschillende locaties en de mix van online en fysieke verspreiding. Tijdens deze gesprekken werden ook opmerkingen buiten de vragenlijst met toestemming vastgelegd en meegenomen in de analyse.

1.2b Semigestructureerde interviews met horeca-eigenaren en personeel

Er zijn 11 semigestructureerde interviews afgenomen met horeca-eigenaren en -personeel. De geselecteerde uitgaansgelegenheden variëren in grootte, muziekgenre en publiekssamenstelling, zodat verschillende typen horecagelegenheden worden vertegenwoordigd.

De vragenlijst behandelt de ervaringen van horeca-eigenaren en personeel met seksueel grensoverschrijdend gedrag in hun uitgaansgelegenheid. Er werd gevraagd naar hun aanpak, bestaande protocollen en mogelijke verbeteringen om een veiligere uitgaansomgeving te creëren.

1.2c Debat: Haarlem tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag

Op 21 januari 2025 organiseerde Nachtwacht Haarlem in de Pletterij het debat *Haarlem tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag (in de nacht)*. Gasten met verschillende achtergronden en betrokkenheid bij dit thema gingen met elkaar in gesprek over seksueel grensoverschrijdend gedrag in de stad.

Tijdens het debat vonden twee gespreksrondes plaats, waarin de volgende vragen centraal stonden:

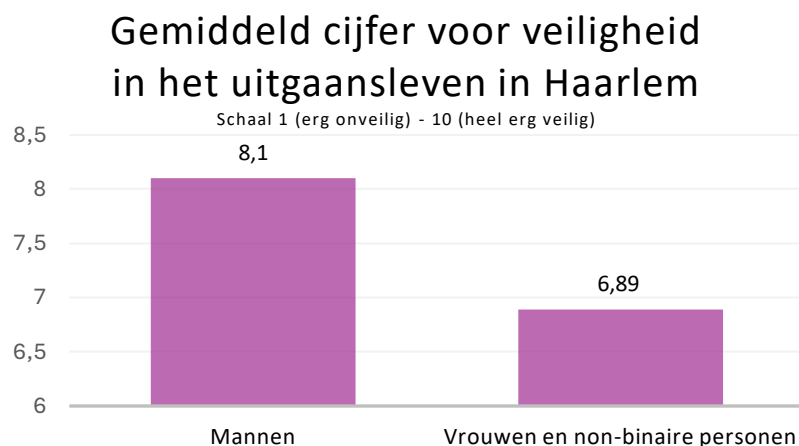
1. Wat is het probleem en wie draagt welke verantwoordelijkheid in het tegengaan van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de stad?
2. Wat kunnen we als stad doen om seksueel grensoverschrijdend gedrag aan te pakken, en welke profilering hoort daarbij?

1.2d Gegevensverwerking

De verzamelde data is geanalyseerd met behulp van kwantitatieve en kwalitatieve analysemethoden. Voor de kwalitatieve data uit open enquêtevragen, interviews en het debat is een thematische analyse toegepast, waarbij terugkerende onderwerpen en thema's zijn geïdentificeerd en geclusterd. Deze inzichten worden gekoppeld aan de kwantitatieve resultaten uit de enquête, die worden weergegeven in percentages en diagrammen om trends en patronen te visualiseren.

2. Thema's uit de enquêtes

2.1 Veiligheidsgevoel in het Haarlemse uitgaansleven

Uit de enquête blijkt sprake te zijn van een genderkloof rondom veiligheidsperceptie. Mannen voelen zich veiliger in het uitgaansleven dan vrouwen en non-binaire personen doen, **21,8%** deelde ook een **10** uit voor de veiligheid. Geen van de vrouwelijke en non-binaire respondenten deelden dit cijfer uit.

2.1a Factoren die de onveiligheid beïnvloeden

Vrouwen en non-binaire respondenten benoemde specifieke plekken en momenten waarop zij zich minder veilig voelen. Veelgenoemde situaties betreffen: onderweg naar huis, bij je fiets pakken en wanneer de horeca sluit waardoor veel dronken mensen tegelijk de straat opkomen. Onveilige situaties worden hevig geassocieerd met dronkenschap bij zichzelf en anderen. Daarnaast worden momenten genoemd zoals het halen van een drankje of naar de toiletten gaan, aangezien de respondenten dan vaker alleen zijn. Daarnaast voelen vrouwen zich onveilig bij het verlaten van de horeca. Vooral op plekken zoals de Smedestraat, Raaks, station en Grote Houtstraat, die zij daarom liever vermijden wanneer ze laat op de avond naar huis lopen of fietsen.

---

*Aan de bar, bij het bestellen van een drankje, houd ik er altijd rekening mee dat iemand mij ongewenst kan aanraken. – **Vrouw, 29***

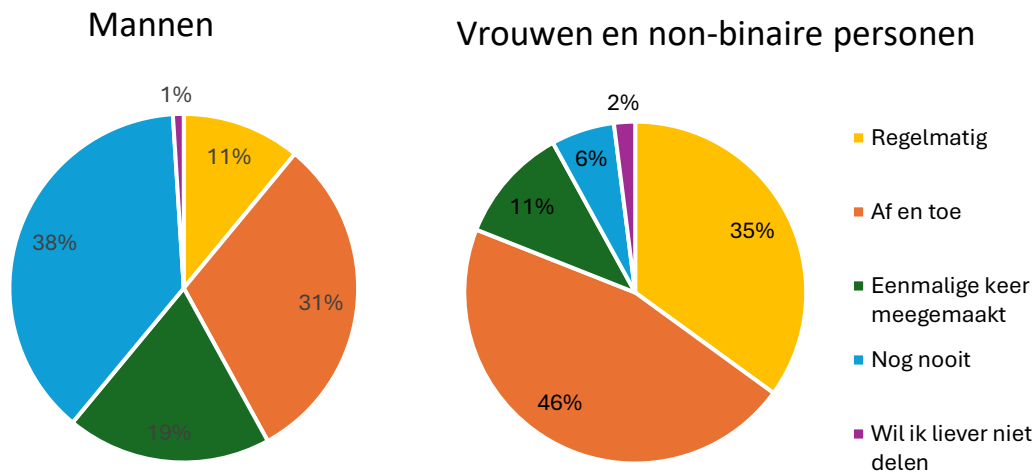
*Als het laat is en er minder mensen op straat zijn, voel ik me wel kwetsbaarder en minder veilig. Vooral op bepaalde plekken, zoals bij de Jumbo waar voorheen de Hema zat. Daar is het soms erg donker en het is net een stuk waar geen cafés zitten, maar waar wel vaak jongeren staan. Ook andere straatjes waar minder cafés zijn, maar waar je wel doorheen moet om naar de bus te lopen, kunnen onveilig aanvoelen. – **Vrouw, 26***

Hoewel mannen een groter veiligheidsgevoel hebben benoemen zij ook deze plekken en situaties. Onveilige situaties worden vooral gekoppeld aan grimmige omgevingen of fysieke confrontaties zoals schreeuwende en agressieve groepen.

2.2 Ervaringen met seksueel grensoverschrijdend gedrag

2.2a Ervaringen met seksueel grensoverschrijdend gedrag tijdens het uitgaan in Haarlem

Meer dan een derde van de mannen zegt nooit seksueel grensoverschrijdend gedrag te hebben meegemaakt, tegenover **6%** van de vrouwen en non-binaire personen. Deze **6%** valt bovendien in de leeftijdscategorie 17-20 jaar. Bij de mannen die aangeven dit niet te hebben meegemaakt, variëren de leeftijden van jong tot oud. Daarentegen heeft **63%** van de mannen aangegeven wél ooit seksueel grensoverschrijdend gedrag te hebben ervaren. Vrouwen en non-binaire personen rapporteren een hoger percentage regelmatige ervaringen, terwijl het bij mannen vaker incidenteel lijkt te zijn.

Mannen benoemen op andere momenten in de enquête dat zij wel incidenten hebben meegemaakt, die aangemerkt kunnen worden als seksueel grensoverschrijdend gedrag. Tegelijkertijd geven sommige mannelijke respondenten bij deze vraag aan dat ze dit gedrag niet of nauwelijks ervaren. Vrouwen en non-binaire respondenten daarentegen identificeren soortgelijke incidenten wél als seksueel grensoverschrijdend gedrag.

2.2b Incidenten van seksueel grensoverschrijdend gedrag

In de enquête was er een optie om door middel van een open vragen ervaringen te delen van incidenten die zijn hebben meegemaakt in Haarlem. Dit werd door vele respondenten gedaan. De incidenten die zij benoemen variëren van fysieke aanraking tot verbale intimidatie, maar er is wel sprake van terugkomende patronen.

Een van de meest voorkomende ervaringen die werden genoemd, is ongewenste aanraking, vaak gericht op intieme delen van het lichaam zoals de billen, borsten en heupen. Dit gedrag vindt meestal plaats op de dansvloer, bij de bar of in drukke doorgangen. Ook wordt

benoemd dat zij worden aangeraakt op hun heup over onderrug wanneer iemand erlangs wil of tegen hen praat.

Regelmatig gebeurt het dat mannen langs moeten en daarbij een hand heel laag leggen. Of dat ik iets uit mijn kluisje haal en plotseling hard op mijn kont wordt geslagen. Maar ook het niet accepteren van een 'nee' en toch blijven proberen met je te dansen of je steeds weer opzoeken. –

Vrouw, 25

Een tijdje terug, na het uitgaan had een vriendin me meegenomen de stad in toen ik zo dronken was dat ik niet eens meer kon lopen. In de snackbar heeft een man me gezoend nadat hij naast me kwam zitten en me gevingerd. Tijdens mijn werk bij een bar werden er aan de deur seksueel intimiderende uitspraken over mij en tegen mij gedaan. Daar heb ik met mijn leidinggevende over gesproken, en zij hebben me geholpen en ondersteund. –

Vrouw, 18

Ik was bij een band aan het kijken met twee vrienden, die op dat moment niet naast me stonden. Toen begon iemand van achter tegen me aan te dansen, en ik voelde hun geslachtsdeel. Ik wist niet of het expres was, dus ik deed een stap naar voren. Het gebeurde opnieuw, maar ik wist niet wat ik moest doen, dus ik stapte nog een keer naar voren. Daarna stopte het. Ik heb het alleen tegen mijn vrienden gezegd. –

Vrouw, 20

Tijdens het uitgaan kwam ik een oude bekende tegen, iemand die ik in jaren niet had gezien en nauwelijks kende. Opeens greep hij me bij mijn kruis. Ik reageerde geschokt, van 'wtf?', maar hij lachte het een beetje weg.

– Man, 27

Mannen (vooral) die aandringen en aanraken op manieren die niet fijn zijn. Ongewenste aanrakingen zijn gedeelte geworden van het uitgaan, je krijgt er een dikke huid voor maar dat maakt het niet minder ernstig, zelfs erg verdrietig en verontrustend dat ik een dikke huid moet krijgen in plaats van dat ik niet ongewenst aangeraakt wordt. –

Vrouw, 28

Dezelfde persoon die meerdere malen 'per ongeluk' aan je kont zit, maar je er niets van kan zeggen omdat het 'per ongeluk' was. Iemand die niet stopt met je te versieren. Een bekende die me vastgreep op de dansvloer, zijn

stijve tegen me aanduwde en me niet meer losliet—en niemand deed iets, terwijl ik 'nee' riep. – Non-binair persoon, 35

Ook vertellen vrouwen dat zij te maken krijgen met seksueel grensoverschrijdende opmerkingen en opdringerigheid.

Ik voelde niet echt dat ik er iets mee kon, want als vrouw “hoort het er ergens gewoon eenmaal bij”, dus ben ik gewoon doorgegaan met uitgaan.

– Vrouw, 24

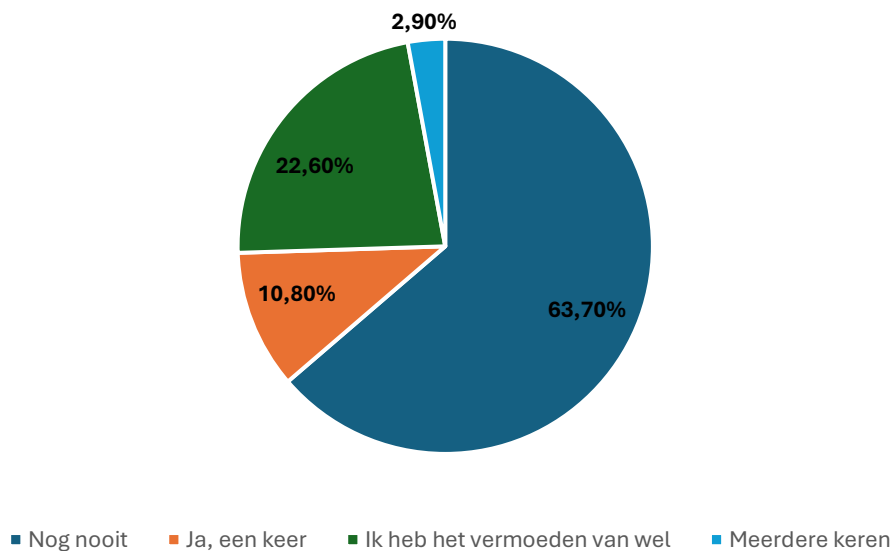
Voorals ik mijn partner zoen en dat er dan een man vraagt of hij mee mag doen. Als we dan nee zeggen, beginnen ze ons uit te schelden.–

Vrouw, 26

2.2b Ervaringen met drogeren

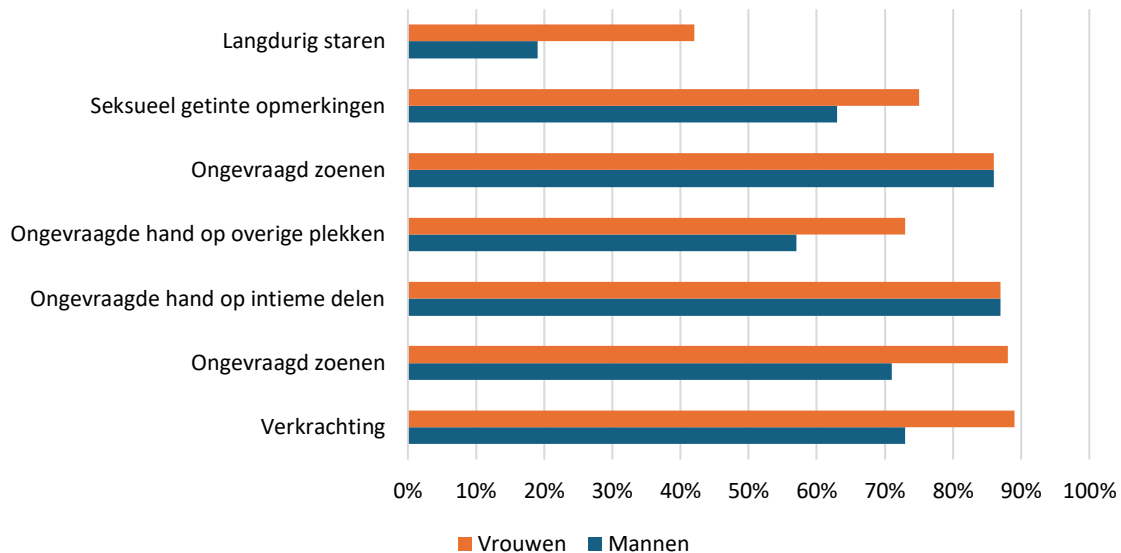
Ben je wel eens gedrogeerd?

2.3 Bewustzijn en verantwoordelijkheidsgevoel

2.2a Herkenning van seksueel grensoverschrijdend gedrag

Wat herken je als seksueel grensoverschrijdend gedrag?

De diagrammen tonen aan dat mannen en vrouwen en non-binaire personen seksueel grensoverschrijdend gedrag herkennen, maar vrouwen in meerdere vormen en in grotere mate herkennen dan mannen, wat wijst op een perceptiekloof. Dit verschil is vooral zichtbaar bij subtielere vormen van grensoverschrijdend gedrag, zoals langdurig staren, ongevraagd tegen iemand aan dansen en een hand op niet intieme lichaamsdelen. Mannen waren minder geneigd deze gedragingen als seksueel grensoverschrijdend te beschouwen. Bij directere vormen zoals een ongevraagd hand op intieme delen liggen de percentages (**95%** voor vrouwen en non-binaire **87%** voor mannen) dicht bij elkaar.

Mogelijk is verkrachting minder vaak aangevinkt omdat het niet direct wordt geassocieerd met een uitgaanssetting.

2.3b Bewustzijn van seksueel grensoverschrijdend gedrag

69% van de respondenten uit de enquête voor mannen is van mening dat plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag zich er slechts in beperkte mate van bewust zijn, dat hun gedrag een negatieve impact kan hebben. Vooral de vervaging van grenzen door alcohol en het gebrek aan kennis over wat als negatief gedrag wordt ervaren, worden genoemd als belangrijke redenen. **81%** geeft aan dat er niet genoeg verantwoordelijkheid wordt genomen voor seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Ik denk dat mannen een grotere verantwoordelijkheid kunnen nemen in het aanspreken van andere mannen op hun gedrag en de noodzaak om dit te veranderen. Hoe vreemd het ook is, ik heb het gevoel dat mannen sneller

'advies' accepteren van een andere man dan van een vrouw. Wanneer een vrouw 'nee' zegt, lijkt dat voor velen minder impact te hebben dan wanneer een vriend hen confronteert en duidelijk maakt dat hun gedrag echt niet oké is. – Man, 25

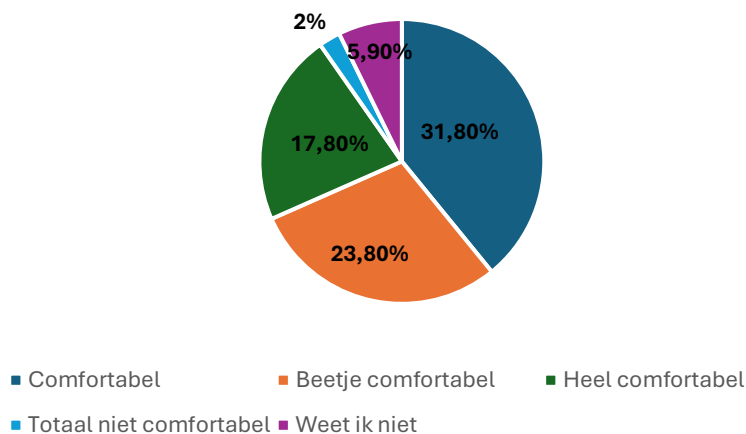

Mannen waren het er unaniem over eens dat zij als man een rol hebben in het verminderen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dit kan bijvoorbeeld door vrienden en hun omgeving aan te spreken, een extra oogje in het zeil te houden op feestjes, etc.

2.2d Ingrijpen bij seksueel grensoverschrijdend gedrag

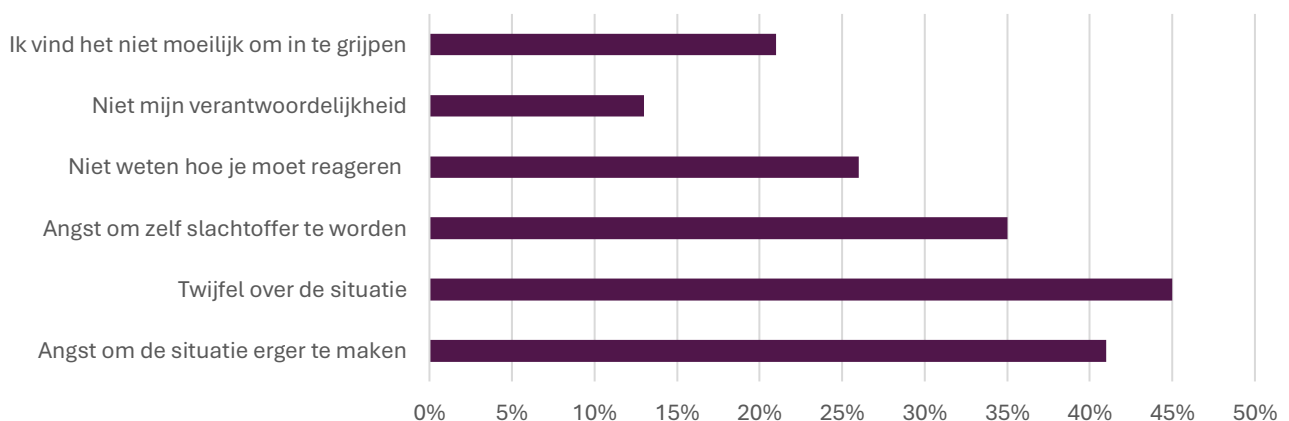
We hebben gevraagd aan mannen hoe comfortabel zij waren met het ingrijpen als zij grensoverschrijdend gedrag zien gebeuren.

Mate van comfort bij ingrijpen bij seksueel grensoverschrijdend gedrag

Een groot deel geeft aan zich enigszins comfortabel te voelen om in te grijpen. We hebben hen ook gevraagd welke redenen zij aangeven als belemmering om in te grijpen.

Factoren die het ingrijpen tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag belemmeren

---

Andere uitgaansbezoekers erop aanspreken zou ook prima moeten kunnen, maar ik vind dat wel lastiger. Je weet nooit hoe iemand zal reageren, dat kan ook gewelddadig zijn. – **Man, 20**

2.4 Kennis over hulp en veiligheidsbeleving in het uitgaansleven

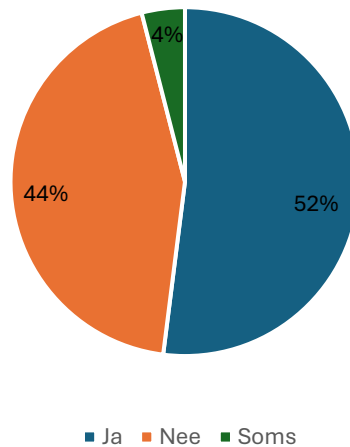
2.3a Reacties op grensoverschrijdend gedrag: Hoe wordt er gehandeld?

De helft van de vrouwen die seksueel grensoverschrijdend gedrag ervaren, geeft aan eigenlijk niets te doen of zichzelf uit de situatie te verwijderen door weg te lopen. Respondenten lijken eerder geneigd een beroep te doen op hun omgeving of de dader zelf aan te spreken, in plaats van zich te wenden tot de horecapersoneel of de politie. Vooral in de politie lijkt er niet altijd vertrouwen te zijn dat de zaak goed wordt afgehandeld. Enkele respondenten geven aan dat zij hebben meegemaakt dat de politie hen niet kon helpen.

2.3b Kennis over hulp en melden

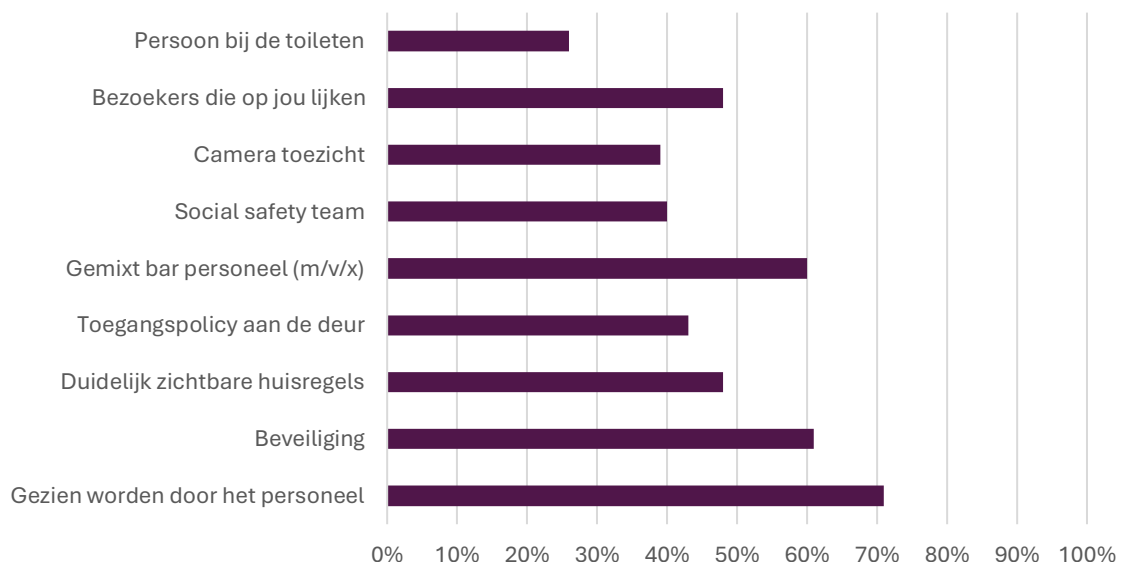
Weet je waar je hulp kunt krijgen of een melding kunt doen bij grensoverschrijdend gedrag?

52% weet waar en hoe ze hulp kunnen krijgen mochten ze een incident meemaken. Maar ook een groot deel weet niet hoe ze aan hulp kunnen komen en hoe zij een melding kunnen doen. Een klein percentage van **4%** zegt geeft aan soms te weten waar zij terecht kunnen, mogelijk afhankelijk van de situatie of locatie.

2.3b Wat draagt bij aan een veilig gevoel in het uitgaansleven?

Factoren die bijdragen aan een veilig gevoel

Een kanttekening die de respondenten benoemden, is dat beveiliging kan bijdragen aan een veilige sfeer, mits zij adequaat weten te reageren op seksueel grensoverschrijdend gedrag. Tegelijkertijd worden ook incidenten genoemd waarin respondenten zich niet ondersteund voelden door de beveiliging.

2.5 Effectiviteit van bewustwordingscampagnes

We hebben respondenten gevraagd naar hun mening over de effectiviteit van bewustwordingscampagnes tegen grensoverschrijdend gedrag, zoals *Ask for Angela* en *Ben je oké?*. Deze campagnes zijn bedoeld om slachtoffers en omstanders van seksueel grensoverschrijdend gedrag te helpen. We hebben aan onze respondenten gevraagd of zij ooit in een vorm gebruik hebben gemaakt van deze campagnes. Slechts een heel klein deel (**11,8%**) zegt hier gebruik van te hebben gemaakt. Daarnaast vroegen we naar de invloed die respondenten denken dat dergelijke campagnes kunnen hebben. De respondenten in deze enquête uitten zowel positieve ervaringen met deze campagnes als kritische opmerkingen over hun daadwerkelijke effectiviteit.

2.4a Positieve effecten van bewustwordingscampagnes

Een deel van de respondenten heeft een positieve kijk op deze campagnes, niet zozeer vanwege de campagnes zelf, maar omdat ze bijdragen aan een gevoel van veiligheid. Het simpele besef dat er een protocol of meldpunt is, kan al een geruststellend effect hebben. Respondenten geven aan dat dit hen het vertrouwen geeft dat het personeel hen steunt en serieus neemt als ze iets willen melden. Daarnaast dragen deze campagnes bij aan de algemene bewustwording van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Sommige respondenten benadrukken dat dit leidt tot meer sociale controle en dat mensen sneller geneigd zijn elkaar te helpen. Ze kunnen een concreet handvat bieden voor zowel slachtoffers als omstanders. Hierdoor wordt het gemakkelijker om op een subtiele manier hulp te vragen, zonder dat het slachtoffer zelf een grote drempel hoeft over te stappen.

Respondenten benoemen het vooral fijn te vinden als deze posters op toiletten hangen.

Een campagne zoals Ask for Angela is top. Zo zien zowel potentiële slachtoffers als daders dat het personeel op locatie zich bewust is van de situatie en klaarstaat om in te grijpen om de veiligheid van gasten te waarborgen. Ik denk dat dit incidenten voorkomt en duidelijk maakt dat dergelijk gedrag op die locatie niet wordt getolereerd. – Vrouw, 32

Dat een uitgaansgelegenheid aandacht besteedt aan bewustwordingscampagnes en dat uitdraagt d.m.v. posters e.d. Geeft mij al meteen een veiliger gevoel. Daarnaast hoop ik dat mensen die geconfronteerd worden met zulke campagnes zich bewuster worden van wat overschrijdend gedrag kan veroorzaken. - Vrouw, 23

2.4b Kritische kanttekeningen en uitdagingen

Een groot deel uitte zich kritisch over dergelijke campagnes. Hoewel velen vinden dat ze geen kwaad kunnen, worden er verschillende redenen genoemd waarom ze niet effectief genoeg

zijn. Een veelgehoorde reden is dat de campagnes niet het publiek bereiken dat ze zouden moeten bereiken. Een specifieke kritiek is dat de focus te veel ligt op slachtoffers, terwijl de campagnes zich meer zouden moeten richten op daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Volgens velen zullen daders hier simpelweg overheen lezen. Het is goed dat hier aandacht aan wordt gegeven maar er zijn twijfels of het daadwerkelijk gedrag voorkomt aangezien zij het ervaren als campagnes voor iets dat al is gebeurd in plaats van preventief.

Als het duidelijk zichtbaar is dat een bar of club hieraan meedoet, denk ik dat het zeker effect kan hebben. Bijvoorbeeld in deze club hangen de Ben je oké?-posters op het toilet, en ik denk dat dat een zichtbaar signaal is en een incheckmoment creëert. Al betwijfel ik of mannen die dit gedrag vertonen echt aandacht besteden aan deze campagnes, aangezien er vaak al een bepaalde laksheid en I don't care-houding is. -Vrouw, 25

Vaak wordt hier overheen gelezen door de mensen die het juist zouden moeten zien. De campagne zou meer op de doelgroep gericht moeten zijn— geen posters op de wc's van de bar, maar spotjes op RTL7, haha. Het is goed dat het er is, maar ik vraag me af bij hoeveel mensen de boodschap echt blijft hangen. – Vrouw, 25

Daarnaast kunnen er nog stappen gezet maken in de zichtbaarheid van zulke posters volgens respondenten. Vooral veel mannen melden deze campagnes niet te kennen of terug te zien in het uitgaansleven.

Er bestaan zorgen over de uitvoering van dergelijke campagnes. Vooral bij *Ask for Angela* zijn er twijfels of uitgaansgelegenheden daadwerkelijk weten hoe ze moeten handelen. Er is angst dat iemand bij de bar om Angela vraagt en als reactie krijgt dat niemand die naam kent. Daarnaast heerst er onduidelijkheid over wat er precies gebeurt nadat iemand om Angela heeft gevraagd. Een andere zorg is dat de campagne inmiddels zo bekend is dat een dader dit kan opmerken en daarop kan inspelen. Het lijkt erop dat *Ask for Angela* minder draait om de daadwerkelijke uitvoering, maar vooral een signaal afgeeft dat een onderneming zich bewust is van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Desondanks blijft het essentieel dat personeel adequaat reageert wanneer iemand om Angela vraagt.

Er heerst nog veel onzekerheid over hoe serieus seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt genomen, vooral onder vrouwen en anderen die ermee te maken krijgen. Veel podia geven daders slechts een waarschuwing, terwijl het voor slachtoffers al een grote stap is om hun

ervaring te delen. Er moet vóórdat mensen een ruimte binnenkomen duidelijk worden gemaakt dat er een zero-tolerancebeleid geldt, en dit moet consequent worden gehandhaafd door overtreders direct uit de ruimte te zetten. Deze campagnes zijn een goede stap, maar het moet nog worden bewezen dat dit probleem nu écht serieus wordt genomen. –

Vrouw, 18

Ongeveer **12%** zegt deze campagnes niet te kennen of ooit gezien te hebben.

2.6 Een veilige nacht

Aan respondenten is uitgebreid gevraagd wat zij denken dat de Haarlemse nacht nodig heeft om voor iedereen veilig te blijven. Hierbij kwamen diverse thema's en ideeën aan bod. Beveiliging, sociale controle, educatie, fysieke maatregelen en culturele veranderingen zijn gezamenlijk nodig om een daadwerkelijk veiligere nacht te creëren.

2.5a Bewustwording en educatie

Er wordt gepleit voor een structurele culturele en sociale verandering rondom seksueel grensoverschrijdend gedrag. Hierbij geven de respondenten aan dat zij behoefte hebben aan een preventieve aanpak. Het belang van bredere bewustzijn en goede educatie wordt veelvuldig benoemd. Veel respondenten noemen opvoeding en onderwijs als belangrijke factoren om seksueel grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan. Er wordt gesuggereerd dat scholen een grotere rol moeten spelen in het aanleren van omgangsvormen en consent. Hier zouden scholen ook een rol kunnen spelen zoals projecten over consent, ruimte maken in het curriculum van maatschappijleer. Maar ook alcoholbeheersing waardoor grenzen minder snel vervagen.

---

*Het begint bij de basis: de opvoeding door ouders, maar ook de bredere maatschappelijke vorming. Voorlichting is nu te veel gericht op praktische handelingen, zoals: "hoe doe je een condoom om?", en te weinig op de emotionele aspecten van seks. Wat doet het met iemand? Waarom is het fijn? Wanneer overschrijd je iemands grens? Hier moet veel meer aandacht voor zijn, al vanaf jonge leeftijd. Alleen op die manier kun je een generatie opvoeden met respect voor elkaar. Daar zijn we allemaal verantwoordelijk voor, maar in het bijzonder wij als mannen. – **Man, 25***

*Cursussen geven op middelbare scholen, juist op het moment dat jongeren voor het eerst uitgaan, kan helpen bij bewustwording. Misschien kunnen mensen die zelf incidenten hebben meegemaakt tijdens het uitgaan hun ervaringen delen om zo inzicht te geven in de gevolgen van grensoverschrijdend gedrag.- **Man, 19***

*Er is meer bewustzijn nodig over welk gedrag als naar wordt ervaren door anderen is belangrijk. Veel mannen denken bijvoorbeeld niet twee keer na over het maken van een seksuele grap en beseffen niet altijd wanneer dit ongepast of te ver gaat. – **Man, 20***

Uit de enquêtes blijkt dat twijfel over de situatie de meest genoemde reden is waarom mannen het moeilijk vinden om in te grijpen bij seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Daarnaast speelt onzekerheid een rol: hoe moeten ze precies handelen zonder het erger te maken of zelf risico te lopen?

Respondenten benoemen dat educatie, gericht op het herkennen van grensoverschrijdend gedrag, hierbij kan helpen. Mannen geven aan dat ze het soms lastig vinden om hints te herkennen dat hun gedrag ongewenst is en helemaal niet doorhebben dat zij wellicht grensoverschrijdend gedrag vertonen. Eerder werd al een discrepantie vastgesteld in hoe mannen, vrouwen en non-binaire personen seksueel grensoverschrijdend gedrag herkennen. Daarnaast kunnen concrete handvatten voor effectief ingrijpen bijdragen aan een betere aanpak.

2.5b Sociale controle en het aanspreken van daders

Veel respondenten benadrukken het belang van sociale controle in het tegengaan van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zowel mannen, vrouwen als non-binaire respondenten geven aan dat mannen elkaar actief moeten aanspreken wanneer zij dergelijk gedrag vertonen en dat het onderwerp binnen mannelijke vriendengroepen bespreekbaarder moet worden. Daarnaast wordt het belang van bredere sociale controle benoemd: het publiek moet elkaar meer aanspreken en oplettend zijn in situaties waar grensoverschrijdend gedrag plaatsvindt. Plekken met veel vaste gasten dragen hieraan bij, omdat zij vaak een gedeeld verantwoordelijkheidsgevoel hebben voor de plek. Horecamedewerkers beamen dit en dat hun vaste gasten vaak een rol spelen in signaleren van dit gedrag.

---

*De verantwoordelijkheid moet bij mannen blijven liggen—niet alleen bij de daders, maar ook bij andere mannen, door hen meer tools te geven om deze daders ter verantwoording te roepen. Ik vrees namelijk dat man tot man meer effect heeft dan vrouw tot man. Wij vrouwen worden vaak als hysterisch weggezet, terwijl een man als ‘gelijke’ wordt gezien en daardoor meer impact kan hebben. – **Vrouw, 29***

*Als vrienden elkaar vaker zouden aanspreken op gedrag dat anderen oncomfortabel maakt, zouden ze hier waarschijnlijk meer rekening mee houden. In plaats daarvan zie ik juist vriendengroepen die onderling grapjes maken over seksueel grensoverschrijdend gedrag en elkaar hierin aanmoedigen. Op deze manier wordt het ongebruikelijk om het onderwerp serieus te nemen. Ik denk ook dat veel jongens meelachen met dit soort grappen en niet voor een ander opkomen uit angst om sullig over te komen— **Man, 19***

Er kunnen vooral stappen worden gezet in het ‘mannelijk maken’ van respect en consent, in plaats van dat dit als soft wordt gezien. Zeker na een

drankje speelt voor mannen sterk mee hoe ze door anderen worden waargenomen. – Man, 24

Het publiek speelt een cruciale rol in sociale controle: iedereen moet alert zijn op zulke incidenten en elkaar verantwoordelijk houden. Er is niets effectiever dan op je vingers getikt worden door ‘vreemden’. – Vrouw, 31

2.5c Zichtbare maatregelen en preventie

Een paar respondenten geven aan dat handhavers, beveiliging en politie naar hun gevoel vaak onvoldoende optreden bij meldingen van grensoverschrijdend gedrag. Ze zijn daardoor twijfelachtig of zij serieus worden genomen bij een melding.

Ik heb weleens handhaving aangesproken nadat een vriendin was aangerand, maar dit leidde alleen tot nare ervaringen. De handhavers toonden geen interesse, lachten ons uit en ondernamen geen actie om het slachtoffer een veiliger gevoel te geven. Als zij hun werk beter deden, zouden we ons niet alleen veiliger en gehoord voelen, maar zouden ouders ook leren dat hun gedrag consequenties heeft. Dit zou voorkomen dat zij zich comfortabel genoeg voelen om het opnieuw te doen zonder gestraft te worden. – Man, 19

Toch zouden ze graag meer beveiliging zien, getraind op dit gebied, die de sfeer in de gaten houdt en bijvoorbeeld een praatje maakt aan de deur. Voornamelijk de ingang en de toiletten worden genoemd als belangrijke plekken waar extra toezicht gewenst is.

Duidelijke sancties en een *zero-tolerance* beleid worden door respondenten als essentiële maatregelen genoemd. Dit betekent dat ouders na een incident direct consequenties moeten ondervinden, zoals onmiddellijke uitzetting uit de uitgaansgelegenheid en mogelijk een langere ontzegging van toegang. Daarnaast wordt een zichtbaar en toegankelijk meldpunt als noodzakelijk gezien, zodat slachtoffers en omstanders grensoverschrijdend gedrag eenvoudig kunnen melden en beveiliging of personeel direct kan ingrijpen. Ook wordt het belang van goed getraind personeel sterk benadrukt. Respondenten geven aan dat (verplichte) cursussen en trainingen noodzakelijk zijn, zodat medewerkers weten hoe zij effectief moeten handelen en slachtoffers op de juiste manier kunnen ondersteunen.

Op elke gelegenheid zou een meldpunt moeten zijn dat bij iedereen bekend is, waar mensen grensoverschrijdend gedrag kunnen signaleren. Dit stelt werknemers, eigenaren of beveiligers in staat om verdachte situaties

sneller in het vizier te krijgen en indien nodig actie te ondernemen. – Man,

34

Verder benoemen respondenten vaak campagnes die niet alleen gericht zijn op het ondersteunen van slachtoffers, maar ook op het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Hierbij wordt gewezen op het belang van mannen die elkaar aanspreken, het herkennen van grensoverschrijdende situaties en de zichtbaarheid van maatregelen. Daarnaast is het uitdragen van een duidelijke boodschap dat de horecagelegenheid dit probleem serieus neemt van groot belang. Voor respondenten lijkt de specifieke vorm, zoals *Ask for Angela* of *Ben je oké?*, minder van belang te vinden.

3. Interviews met horeca- personeel en eigenaren

De (anonieme) interviews richten zich op de ervaringen van horeca-eigenaren en -medewerkers met seksueel grensoverschrijdend gedrag in het uitgaansleven. Ze bespreken de sociale veiligheid binnen hun zaak, hoe incidenten worden aangepakt en in hoeverre bestaande maatregelen en campagnes zoals *Ask for Angela* effectief zijn. Daarnaast wordt ingegaan op de uitdagingen binnen het Haarlemse nachtleven, de redenen waarom meldingen kunnen uitblijven en welke verbeteringen nodig zijn om de uitgaansomgeving veiliger te maken. Uit de gesprekken blijkt dat dit onderwerp (recentelijk) bij veel horecagelegenheden steeds hoger op de agenda komt te staan.

3.1 Sociale veiligheid in eigen horecagelegenheid

De overgrote meerderheid geeft hun eigen werkplek een goede score op het gebied van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ze maken weinig incidenten mee. Echter betekent dit niet dat men er niet mee bezig is. Hoewel ze het zelf niet ervaren, sluiten ze niet uit dat het gebeurt—zowel in hun eigen zaak als in de Haarlemse uitgaansgelegenheden. Ze benoemen dat ze verhalen horen uit de stad waaruit blijkt dat het wel degelijk voorkomt. Alle horecagelegenheden gaven hun zaak een **7** of een **8** op een schaal van 10 voor sociale veiligheid. Haarlem als geheel wordt daarentegen vaak lager beoordeeld. De reden dat zij hun eigen zaak geen 10 geven, heeft te maken met het feit dat ze wel degelijk verhalen horen over incidenten van bezoekers en collega's uit andere Haarlemse horecazaken, ook al hebben ze deze zelf nog niet vaak meegemaakt. Voor velen roept dit de vraag op: *Is mijn zaak echt zo incidentvrij, of zie ik het niet?*

Gelegenheden in de vaak drukke Smedestraat melden wel vaker anekdotes en incidenten dan zaken daarbuiten. Eén horecagelegenheid geeft aan eens in de twee weken een incident van deze aard mee te maken. Wel wordt benadrukt dat hun horecazaak overzichtelijk is, waardoor medewerkers en bezoekers snel incidenten in het vizier kunnen krijgen.

Hierbij benoemen horecamedewerkers twee grote factoren die bijdragen aan een fijne sfeer: beveiliging en hun vaste bezoekers.

Ik denk dat onze zaak veilig is, absoluut. Maar het kan altijd beter. Sociale controle speelt een grote rol, vooral met onze vaste klantenkring die alert is en ingrijpt wanneer dat nodig is. – Horecaondernemer

---

In horecaondernemingen waar een vaste gastengroep is lijkt de sociale controle sterker te werken. Terugkerende bezoekers kennen het personeel goed en voelen zich comfortabel in te grijpen of zelf het personeel te informeren. Een informele vertrouwensband tussen horecamedewerkers en hun (vaste) bezoekers lijkt een grote rol te spelen. Dit is ook terug te zien in paragraaf 2.3b waar respondenten aangeven dat zij gezien worden door het

personeel het belangrijkste factor vinden voor een veilig gevoel. Horecamedewerkers reflecteren hier zelf ook op.

---

*Je ziet altijd wel dezelfde mensen terugkomen, dus er is echt een sfeertje. Mensen die hier nooit zijn geweest, zeggen vaak: 'Ja, het voelt echt als een soort community.' Terwijl er niet eens altijd een specifieke avond is die echt als community-avond bedoeld is. Toch voelt het voor mensen zo, en daardoor doen ze misschien minder snel gekke dingen. Ik denk dat dat bij ons heel sterk is.- **Horeca bedrijfsleider***

Bij grotere evenementen of feesten met een wisselend publiek is de situatie complexer. Ze geven aan op zulke avonden wat alerter te zijn op mensen hun gedrag. Vooral op avonden met veel bezoekers van buiten Haarlem, zoals tijdens Koningsdag of Lammetjesdag, is het lastiger om de controle te behouden door het verhoogde alcoholgebruik. Dit geldt ook voor de toeristische periodes, waarin veel bezoekers overmatig drinken, bevestigen twee horecazaken.

3.2 Maatregelen, beveiliging en preventie

De aanpak wanneer seksueel grensoverschrijdend gedrag plaats vindt varieert, hierbij hebben een paar plekken daadwerkelijk een vast protocol. De maatregelen die worden ondernomen bij seksueel grensoverschrijdend gedrag individueel geïnterpreteerd maar hier lijkt niet een probleem mee te zijn. Vooral de bedrijfsleiders hebben goed vertrouwen in hun personeel en gaan er van uit dat hun goede relatie met hun medewerkers ervoor zorgen dat wanneer er incidenten voorkomen ze naar hun toekomen. Er komen wisselende antwoorden bij de vraag of medewerkers goed weten wat ze moeten doen, maar ze zijn wel van mening dat hun medewerkers goed weten dat ze als eerste naar hun moeten toekomen.

De meest genoemde maatregelen en preventie aanpakken zal hier verder toegelicht worden.

3.2a Beveiliging

Bijna alle geïnterviewde horecazaken hebben beveiliging, sommige vast andere plekken hebben dit alleen wanneer ze grote feesten geven. Zij berusten zich veel op beveiliging om een oogje in het zeil te houden, vaak begint dit al aan de deur maar op sommige plekken loopt er ook iemand rond om de sociale veiligheid op de vloer te waarborgen. Bij toegang wordt er ook preventief gefilterd en toegang aan bijvoorbeeld te dronken mensen wordt niet verleend.

Onze beveiligers letten niet alleen op agressie, maar ook op opdringerig gedrag en intimidatie. Als iemand een grote mond heeft bij de deur, komt diegene er niet in. – Horecabedrijfsleider

---

Of de bewaking training heeft gehad over het herkennen van seksueel grensoverschrijdend gedrag is niet altijd even goed in kaart, er wordt vanuit gegaan dat dit op de opleiding is behandelend. Maar er wordt vooral gefocust op wanneer een bezoeker er uitgegooid moet worden. De kritiek op beveiliging over hoe zij omgingen met seksueel grensoverschrijdend gedrag dat werd geuit door enkele respondenten is niet terug te horen in de interviews. Een horecamedewerker bevestigt uit zichzelf dit kritiek bij eigen vrienden te horen, maar er zelf geen ervaring mee te hebben.

3.2b Maatregelen

Maatregelen die worden getroffen in het geval van een incident lijken bij sommige plekken situationeel afhankelijk te zijn, dat heet te maken met het type incident en het personeel op de werkvloer op dat moment. Alle geïnterviewden lijken wel een duidelijk plan te hebben hoe zij omgaan in het geval van een incident, deze acties komen veelal met elkaar overeen. De bedrijfsleider is in vrijwel alle gevallen het eerste aanspreekpunt voor horecamedewerkers tijdens het signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Als eerste wordt het slachtoffer vaak apart genomen. De dader wordt aangesproken, gewaarschuwd of direct verwijderd, afhankelijk van de ernst van de situatie en wat het slachtoffer zelf wil. Soms wordt er eerst gekeken of meerdere getuigen het gedrag hebben gezien om een beter beeld te krijgen, maar in de meeste gevallen is het woord van het slachtoffer genoeg

---

We vragen altijd eerst: ken je deze persoon? Wil je dat we iets doen? – Horecamedewerker

Als ik iets zie gebeuren, neem ik degene die het overkomt eerst mee naar een rustige plek. Dan vraag ik of wat ik zag klopt en hoe diegene zich erbij voelt. Hopelijk geeft diegene duidelijk aan wat er aan de hand is. Maar als iemand 'nee' zegt op een manier waar ik mijn twijfels bij heb, houd ik de situatie alsnog goed in de gaten. – Horecamedewerker

Afgelopen zaterdag hadden we een feestje. Tijdens de avond waren er twee gasten die zich net iets te opdringerig gedroegen en te dicht bij vrouwen in hun persoonlijke ruimte kwamen. Dit werd opgemerkt door andere bezoekers, die het meteen doorgaven aan het beleid. Wat ik prettig vond, is dat het niet eens vanuit het personeel hoefde te komen, maar dat mensen

in het publiek het zelf al signaleerden. Onze toezichthouders zagen het vervolgens ook en waarschuwden mij. We zijn er direct op afgegaan en hebben ingegrepen. Na dat moment hebben we geen verdere problemen meer gehad. – Horeca bedrijfsleider

---

Horecamedewerkers geven aan dat ze streng handelen en daders het liefst zo snel mogelijk uit hun zaak willen zetten. Een horeca-eigenaar benoemt dat wanneer iemand wordt verwijderd, dit vaak aan de rest van het café wordt gemeld als waarschuwing. Meestal neemt de beveiliging deze taak op zich, maar in horecagelegenheden zonder beveiliging ervaren medewerkers het als spannend om zelf een dader te moeten verwijderen. De grootste angst hierbij is dat de dader agressief reageert en de politie niet op tijd kan ingrijpen. Maar ook willen horeca medewerkers het graag goed doen en adequaat handelen met zo'n gevoelig onderwerp. Echter hebben de meeste geen of nauwelijks ervaring met het afhandelen van zo'n situatie. Trainingen zoals die van IVY foundation lijken dit angstpuntje te verminderen (zie hoofdstuk 3.1d).

Voor nu is dat wel een soort angstpuntje voor mij. Stel dat het straks gebeurt, reageer ik dan wel zoals ik nu denk dat ik zou doen? Ik weet dat mijn intenties goed zijn en dat ik het altijd wil oplossen, maar het blijft onzeker hoe ik in het moment zelf zal handelen. – Horeca medewerker

---

3.2c Ask for Angela en andere bewustwordingscampagnes

Ongeveer de helft van de geïnterviewde zaken zeggen een poster te hebben hangen zoals *Ben je oke* of *Ask for Angela*. Vooral de *Ask for Angela* hangt bij de meeste plekken recentelijk. Maar ze geven aan dat hier naar hun weten nog nooit gebruik van is gemaakt, niemand heeft daadwerkelijk naar Angela gevraagd in de bar. Veel horecamedewerkers uiten dezelfde zorgen met betrekking tot *Ask for Angela* als respondenten van de enquête deden (zie hoofdstuk 2.4b). Daarnaast heerst er bij een klein deel van horecamedewerkers een onzekerheid wat het uitdraagt, denken klanten dan dat in hun kroeg vaak seksueel grensoverschrijdend gedrag voorkomt?

Ik zou het ook niet te veel willen promoten, hoewel het wel de juiste mensen moet bereiken. Het is een beetje zoals een recensie: als je een recensie plaatst waarin staat 'Ik heb Ask for Angela gebruikt en het personeel heeft er goed op gereageerd', en er staan vijf van zulke recensies, dan kan dat de indruk wekken dat het hier heel vaak voorkomt. – Horeca bedrijfsleider

*Nu ik er zo over nadenk en wij het erover hebben, denk ik: misschien is het niet zo moeilijk. Tuurlijk is het een complex probleem, maar een persoonlijk bericht van de horecazaak naar de bezoeker kan wellicht meer impact hebben. Iets simpels als: "Hey, hopelijk heb je een fijne avond! Mocht er iets gebeuren dat dat hindert en je je onveilig voelt, dan is team X er voor je. Spreek ons aan!" Zoiets kan al een groot verschil maken, misschien meer dan een campagne. – **Horeca medewerker***

Er lijkt enige twijfel te zijn binnen de horeca over posters: welke zijn geschikt, moet ik ze überhaupt ophangen, en passen ze bij mijn zaak? Velen zitten nog in dit proces.

3.1d Preventie

Horecazaken doen zelf verschillende dingen om preventief seksueel grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan. Maar naast campagne-poster hechten zij meer belang aan hun beveiliging en de trainingen die zij recentelijk hebben ontvangen. De meeste geïnterviewden uitten zich zeer positief over de trainingen van de IVY Foundation, wat er ook toe heeft geleid dat dit onderwerp recent nog hoger op de agenda is gekomen. Horecamedewerkers die deze training niet hebben gevolgd, gaven aan wel geïnteresseerd te zijn en graag getraind te willen worden op dit gebied. Vooral door de praktische vaardigheden die zij hier leren voelen ze zich zekerder te handelen op dit gebied. De meeste hebben wel al de sociale hygiëne training gehad, echter geven veel aan dat het onderdeel over seksueel grensoverschrijdend gedrag minimaal is.

Vooral bedrijfsleiders proberen op (grote) feesten zelf rond te lopen en alert te zijn op incidenten. Personeel geeft aan zelf af en toe incidenten mee te maken tijdens hun werk, zoals een ongevraagde hand of seksueel getinte opmerkingen. Een bedrijfsleider gaf zelfs aan liever geen vrouwelijke medewerkers in te zetten om glazen op te halen op drukke avonden, uit angst dat zij sneller te maken krijgen met grensoverschrijdend gedrag. Wanneer vrouwelijk personeel een incident ondergaat krijgt de dader te maken met dezelfde protocollen als klanten.

Een grote horecagelegenheid maakt ook gebruik van een deurpraatje. De beveiliging of personeel checkt dan even kort in bij toegang met de bezoekers. Ze hopen hierbij de drempel om seksueel grensoverschrijdend gedrag te melden te kunnen verlangen en vanaf het begin een duidelijk signaal te geven dat slachtoffers serieus worden genomen.

Het 'deurpraatje' is voor mij een manier om grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan. Dit kwam naar voren in een overleg, en ik dacht: waarom geef ik bezoekers hier niet kort wat informatie over? Het is een kleine moeite, maar misschien helpt het wel. Bij binnenkomst zeg ik altijd tegen bezoekers: 'Mocht er vanavond iets gebeuren wat je niet fijn vindt, of zie je

iets waarvan je denkt: dit is niet oké, laat het ons dan weten. We zijn er altijd voor je – Horeca bedrijfsleider

---

Een andere horecabedrijfsleider geeft aan geen drankjes aan te nemen die als cadeau voor anderen worden besteld.

Vroeger was het heel normaal dat iemand aan de bar een drankje bestelde voor een ander, bijvoorbeeld: 'Geef die twee meiden daar maar een drankje van mij.' Tegenwoordig doen we dat niet meer zomaar. Het kan namelijk zijn dat die meiden helemaal niet op dat drankje zitten te wachten, en zeker niet op de persoon die het aanbiedt. Daarom gaan we als barpersoneel niet in op zulke verzoeken. – Horeca bedrijfsleider

---

Conclusie

Dit onderzoek brengt de ervaringen, percepties en meningen over seksueel grensoverschrijdend gedrag in het Haarlemse uitgaansleven in kaart, zowel vanuit het perspectief van het uitgaanspubliek als van horecamedewerkers. De resultaten bevestigen dat seksueel grensoverschrijdend gedrag een structureel probleem is dat een directe invloed heeft op het veiligheidsgevoel in Haarlem, met name voor vrouwen en non-binaire personen. De enquêtes tonen een genderkloof: terwijl een groot deel van de mannelijke respondenten aangeeft zich veilig te voelen in het uitgaansleven, rapporteren vrouwelijke en non-binaire respondenten frequent ervaringen met ongewenste aanrakingen, verbale intimidatie en een algeheel gevoel van onveiligheid, met name op specifieke locaties en momenten.

Opvallend is de discrepantie tussen de ervaringen van het uitgaanspubliek en de waarnemingen van horecamedewerkers. Terwijl veel respondenten zeggen grensoverschrijdend gedrag mee te maken, geven horecamedewerkers aan hier in hun eigen zaak relatief weinig incidenten van mee te maken. Dit suggereert dat veel situaties ongezien blijven of niet worden gemeld, ondanks de bereidheid van horecamedewerkers om actie te ondernemen. Tegelijkertijd blijkt uit de interviews dat horecagelegenheden met een sterke gemeenschapszin en vaste bezoekers beter in staat zijn grensoverschrijdend gedrag te signaleren en aan te pakken. Dit wijst op het belang van sociale controle als preventief mechanisme.

Daarnaast is er sprake van een perceptiekloof tussen daders, slachtoffers en omstanders over wat als grensoverschrijdend gedrag wordt beschouwd. Dit leidt ertoe dat subtielere vormen van grensoverschrijding vaak onopgemerkt blijven of niet serieus worden genomen. Ondanks bestaande initiatieven, zoals bewustwordingscampagnes en de inzet van beveiliging, blijft seksueel grensoverschrijdend gedrag een hardnekkig probleem. Campagnes zoals *Ask for Angela* en *Ben je oké?* dragen bij aan bewustwording, maar blijken in de praktijk wisselend effectief. Vooral *Ask for Angela* is niet over even goed geïmplementeerd en word nauwelijks door het uitgaanspubliek.